

TOHUM SANAYİCİLERİ ve ÜRETİCİLERİ ALT BİRLİĞİ

TOHUMCULUK GENEL BAKIŞ RAPORU

İÇİNDEKİLER

• GİRİŞ	2
• TÜRKİYE TOHUMCULUK SEKTÖRÜ	3
• SEKTÖREL VERİLER	4
○ TÜRKİYE TOHUM ÜRETİMİ	4
○ TÜRKİYE SERTİFİKALI TOHUM ÜRETİMİ	5
○ TÜRKİYE TOHUM İHRACATI	6
○ TÜRKİYE’NİN ÜLKELER BAZINDA TOHUM İHRACATI	7
○ TÜRKİYE’NİN TÜRLER BAZINDA TOHUM İHRACATI	8
○ TÜRKİYE TOHUM İTHALATI	9
○ TÜRKİYE’NİN ÜLKELER BAZINDA TOHUM İTHALATI	10
○ TÜRKİYE’NİN TÜRLER BAZINDA TOHUM İTHALATI	10
• SEKTÖR TEMSİLCİLERİ TARAFINDAN DİLE GETİRİLEN SORUNLAR VE ÖNERİLER	11

GİRİŞ

1980’li yıllara kadar, kamu ağırlıklı yapıyla devam eden tohumculuğumuz, 1980’li yılların ortalarında başlayan yasal ve idari düzenlemelerle kabuk değiştirmeye başlamıştır. Bu yıllarda yeni ve verimli çeşitlerin ithalatı serbest bırakılmış, fiyatlarda serbest piyasa kuralları işlemeye başlamıştır.

Bu değişimlerin olumlu bir yansıması olarak, tohumculukta faaliyet ve uzmanlık alanları, ticarete konu edilen tür ve çeşit sayısı, istihdam kapasitesi, yeni üretim ve işleme teknolojilerinin kullanımı ve Ar-Ge yatırımları artmaya başlamıştır.

Türkiye tohumculuk faaliyetlerinde serbestlik anlayışı ile birçok konuda da düzenlemeler yapmıştır. 2004 yılında 5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun, 2006 yılında ise 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu’nun çıkarılması ile birlikte sektörün önü açılmış ve tohumluk üretimi ve ticaretinde çok önemli gelişmeler sağlanmıştır.

Tohumculuk Kanunu ile birlikte, Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği (TSÜAB) 7 adet alt birlik ve bunların oluşturduğu bir üst birlik olarak Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTÖB) kurulmuştur.

Çeşit sayısındaki artışa paralel olarak tohumluk üretim miktarları da artmıştır. 2015 yılı itibarıyla 896.298 ton sertifikalı tohumluk üretilmiştir.

Üretim miktarlarındaki bu olumlu gelişmeler ticarete de yansımış ve 2005 yılında yaklaşık 27 milyon dolar olan ihracatımız, 2015 yılında 102 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır. Ayrıca geçtiğimiz yıl sektörde 305 milyon dolar civarında dış ticaret hacmi oluşmuştur.

TÜRKİYE TOHUMCULUK SEKTÖRÜ

Türkiye coğrafi konumu ve iklim çeşitliliği açısından tarıma ve özellikle tohum yetiştiriciliğine çok uygun alanlara sahiptir. Yıllar içerisinde bu avantajını kullanarak hem tarımsal üretimin hem de tohumculuğun geliştirilmesi için gayret gösterilmiştir.

Cumhuriyetimizin kuruluşundan itibaren 1960'lı yıllara kadar daha ziyade geleneksel tedarik dediğimiz sistem ağırlıklı olmuştur. Bu dönemde devlet tohumculuğun geliştirilebilmesi için birtakım adımlar atmaya başlamıştır.

1925 yılında farklı ekolojik bölgelerde tohum ıslah istasyonları kurulmuştur. 1926 yılında ilk defa anaçlık pancar tohumluğu ithal edilmiştir. 1950 yılında Devlet Üretim Çiftlikleri tohumluk üretimi ile görevlendirilmiştir. 1961 yılında ise ilk özel tohumculuk şirketi kurulmuştur.

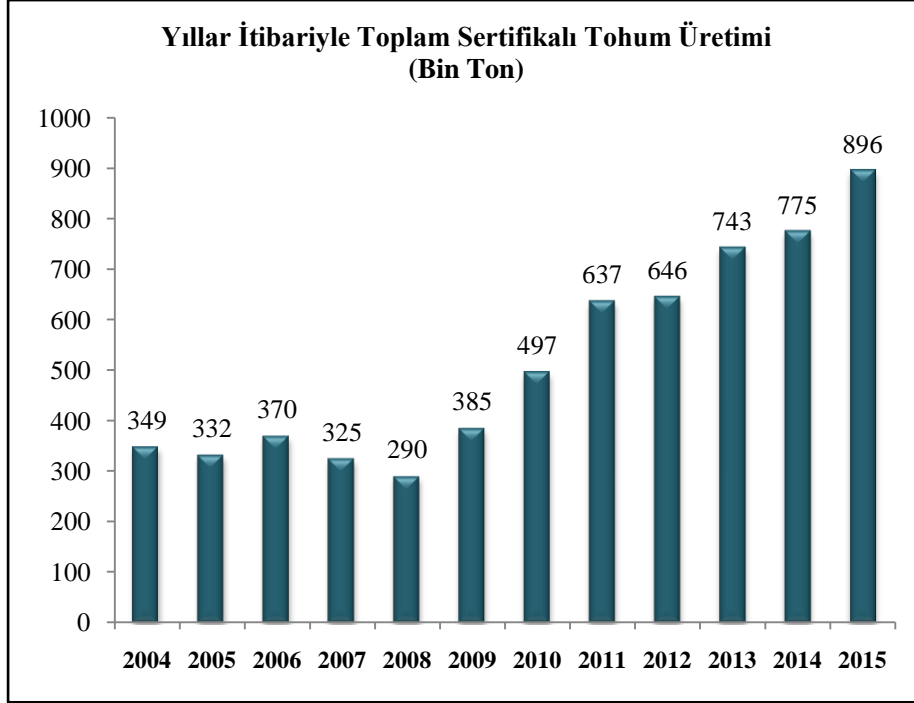
1963 yılında 308 sayılı Tohumculuk Kanunu'nun çıkmasıyla tedarik sisteminde kamu ağırlıklı bir sisteme geçilmiş ve 1980 yılına kadar bu sistem devam etmiştir.

1980 yılından itibaren Türkiye yeni çeşit arayışına girmiştir. Tarım Bakanlığı, tohumculuk politikalarında köklü değişikliklere yönelmiştir. 1982 yılında çeşit tescilini kolaylaştıran düzenlemeler yapılmıştır. Özel şirketlerin kendi tohumluklarının fiyatlarını kendilerinin belirlemesine izin verilmiştir. 1984 yılında özel şirketlerinin tohumluk ithalatını kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılmıştır.

Bu yıllardan itibaren, tohumluk tedarik sisteminde özel sektörün ağırlığı artmaya başlamıştır. 1998 yılında ISF üyeliği gerçekleşmiştir. 2004 yılında 5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun, 2006 yılında ise 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'nun çıkarılması ile birlikte sektörün önü açılmış ve tohumluk üretimi ve ticaretinde çok önemli gelişmeler sağlanmıştır. 2007 yılında da UPOV Sözleşmesi onaylanmıştır.

SEKTÖREL VERİLER

TÜRKİYE TOHUM ÜRETİMİ

Kaynak: GTHB Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü

Türkiye'nin tohum üretiminde başlıca iller; Konya, Şanlıurfa, Diyarbakır, Sivas, Eskişehir, Ankara, Tekirdağ, Adıyaman, Kayseri, İzmir, Kırşehir, Adana, Bursa, Yozgat, Kırklareli, Çanakkale, Mardin, Edirne, Muş, Karaman, Hatay, Çorum, Balıkesir, Aksaray, Afyon ve diğer şehirler olarak sıralanır. 2015 yılında; Konya, Şanlıurfa ve Diyarbakır illeri, toplam sertifikalı tohum üretiminin %50'sini gerçekleştirmiştir.

2004 yılında 349 bin ton olan Türkiye sertifikalı tohum üretimi, 10 yılda %45 oranında artarak 2014 yılı itibariyle 775 bin tona ulaşmıştır. Geçtiğimiz yıl (2015) 896 bin ton olarak gerçekleşen sertifikalı tohum üretimi ise, 2014 yılına göre yaklaşık %16 artmıştır.

Türkiye'nin sertifikalı tohum üretiminin önemli bir kısmını, miktar bazında, buğday tohumluğu oluşturmaktadır. Buğdayı, patates ve arpa tohumlukları izler. Bu üç türün sertifikalı tohum üretim toplamı geçtiğimiz yıl (2015) yaklaşık 784 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin tohum ihracatında lokomotif türler olan mısır ve ayçiçeği tohumlukları ise, 2015 yılında; sırasıyla 56 bin ve 17 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE SERTİFİKALI TOHUM ÜRETİMİ (TON)

Tür	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Buğday	223.094	176.202	211.848	210.044	158.452	227.852	315.676	410.766	327.924	421.588	403.769	484.204
Arpa	19.074	22.307	28.351	20.645	20.180	36.144	34.416	48.401	43.162	79.189	82.216	125.018
Mısır	27.108	30.167	16.107	14.592	34.097	28.921	35.234	31.338	32.796	38.576	66.578	56.670
Çeltik	1.221	3.505	3.241	3.645	3.410	5.025	5.521	8.649	8.627	7.629	9.334	8.945
Ayçiçeği	5.358	6.522	7.670	6.190	8.727	9.298	11.854	14.137	14.732	18.756	23.769	17.493
Soya	292	201	969	752	1.274	1.169	1.982	2.274	2.248	3.699	3.408	2.442
Yer Fıstığı	81	101	61	100	50	30	70	114	147	171	151	139
Şeker Pancarı	2.450	2.720	582	1.448	947	1.005	466	1.479	1.166	896	1.163	1.447
Patates	45.870	63.901	75.138	44.919	45.651	58.877	70.654	96.295	185.485	150.908	163.269	175.396
Pamuk	18.957	19.581	18.855	14.323	10.985	10.811	15.679	16.911	23.074	10.260	11.621	8.883
Nohut	162	157	161	143	127	459	253	309	1.239	1.603	1.726	2.305
Kuru Fasulye	-	30	19	3	3	3	-	-	62	54	44	109
Mercimek	356	285	628	1.113	380	38	107	589	894	2.078	305	1.139
Kanola	15	-	321	175	72	148	107	63	12	91	28	82
Sebze	1.412	1.942	2.283	2.731	2.087	2.758	2.500	2.213	2.115	1.576	1.656	2.782
Susam	-	-	1	1	-	-	1	14	-	3	3	-
Yonca	446	476	508	678	517	864	349	473	670	610	560	634
Korunga	942	1.232	929	125	698	22	56	200	2	12	46	30
Fiğ	1.891	2.050	2.172	2.206	2.024	1.057	858	876	876	385	686	973
Sorg.-Sud. Otu	50	145	192	335	5	-	180	226	133	155	216	308
Aspir	-	-	-	-	-	248	397	269	250	750	807	644
Yem Şalgamı	5	5	2	5	-	1	-	14	12	55	92	17
Yemlik Pancar	35	10	21	11	8	18	26	33	44	8	5	38
Çim ve Çayırotu	499	636	656	799	454	50	56	3	208	106	87	235
Diğerleri	-	-	10	-	-	-	1.523	1.686	1.024	4.035	4.369	6.355
Toplam	349.332	332.190	370.748	325.013	290.148	385.061	497.964	637.330	646.905	743.193	775.909	896.298

Kaynak: GTHB Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü

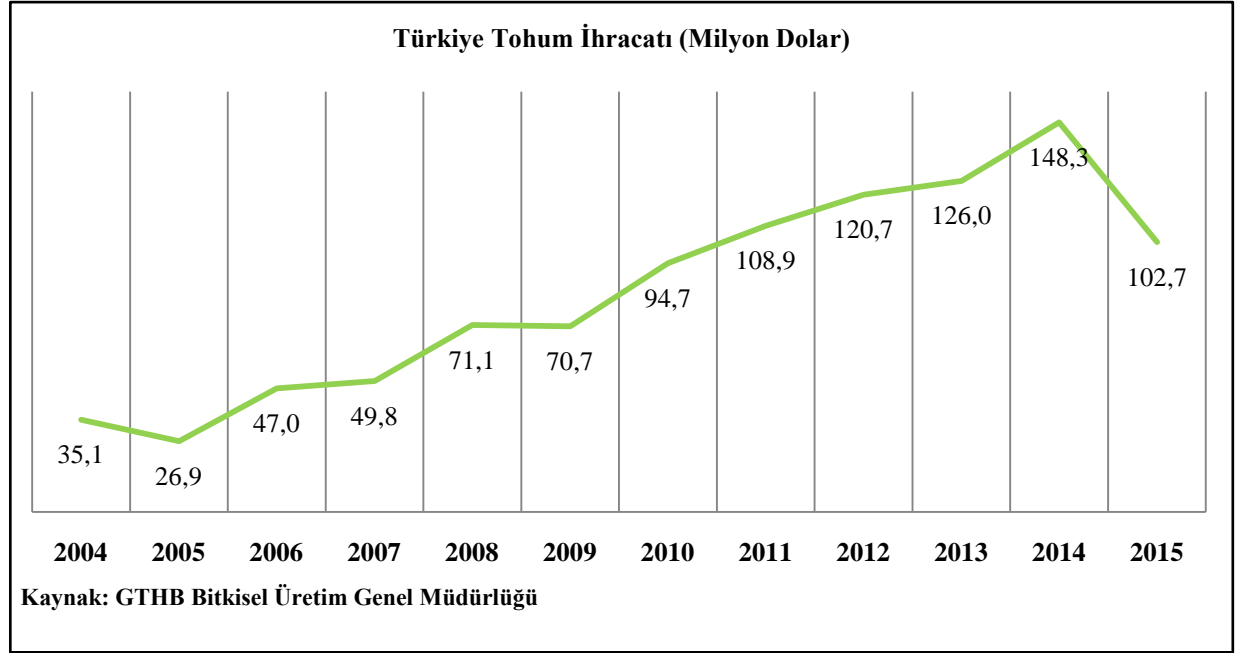
TÜRKİYE TOHUM İHRACATI

Türkiye, 2015 yılı itibariyle 71 farklı ülkeye tohum ihracatı gerçekleştirmektedir. (Serbest bölgeler hariç). Rusya Federasyonu, Ukrayna, İtalya, Fransa, Hollanda, Almanya, Romanya, İran, Sudan ve Azerbaycan Türkiye tohum ihracatında başlıca pazarlar olarak öne çıkar.

Türkiye de yerli firmalar ile beraber birçok uluslararası ve yabancı-yerli ortaklığı tohumculuk şirketi faaliyet göstermektedir. Dünya tohumculuk pazarında önemli yere sahip firmaların birçoğu, uygun iklim şartları ve

Ortadoğu, Türki Cumhuriyetler, Kuzey Afrika ve Balkanlar gibi diğer pazarlara olan yakınlığının da verdiği jeopolitik konum avantajı ile Türkiye’de tohum üretimi, ıslahı ve pazarlaması gibi faaliyetlerde bulunmaktadır.

Son döneme bakıldığında, Türkiye’nin tohum ihracatı 2014 yılında pik yapıp, 148 milyon doların üzerinde olmuştur. Geçtiğimiz yıl (2015) ana ihrac pazarımız olan Rusya Federasyonu’nda görülen kur değişiminin de etkisiyle (Doların Ruble karşısında aşırı değerlenmesi) ortaya çıkan talep daralması sonucunda; 2014 yılında 28 Milyon dolar seviyesinde olan Rusya Federasyonu’na olan ihracatımız, 2015 yılı sonu itibariyle 10 milyon dolar seviyelerine gerilemiştir. Bunun yanı sıra Türkiye tohum dış ticaretinde, diğer önemli pazarlar olan; Ukrayna, İtalya ve Fransa’ya olan ihracatımızda, 2014 yılına kıyasla, 2015 yılında %50’ye varan oranlarda azalma görülmüştür. Bunların dışında, 2015 yılında; Macaristan, Almanya, Türkmenistan, Bulgaristan ve İran gibi ülkelere olan ihracatımızda, bir önceki yıla göre, artış söz konusudur.

TÜRKİYE’NİN ÜLKELER BAZINDA TOHUM İHRACATI
(2014-2015)

#	Ülke	İhracat 2014	
		USD (Milyon)	Pay (%)
1	Rusya Federasyonu	27.8	18,8
2	Ukrayna	18.5	12,5
3	İtalya	13.9	9,4
4	Fransa	13.4	9,1
5	Romanya	8.8	6,0
6	Irak	8.6	5,8
7	Avusturya	7.3	5,0
8	Hollanda	7.0	4,8
9	Azerbaycan	5.1	3,5
10	Macaristan	5.1	3,5
11	İspanya	4.8	3,3
12	Almanya	4.0	2,7
13	Sudan	2.9	2,0
14	Kazakistan	2.7	1,9
15	İran	2.1	1,4
16	Pakistan	1.5	1,0
17	Yunanistan	1.3	0,9
18	Bulgaristan	1.2	0,8
19	Fas	1.2	0,8
20	Türkmenistan	1.1	0,8
	Diğerleri	8.9	~ 6,0
	Toplam	148.3	100%

#	Ülke	İhracat 2015	
		USD (Milyon)	Pay (%)
1	Ukrayna	15,6	15,1
2	Rusya Federasyonu	10	9,7
3	Almanya	8,3	8
4	Hollanda	7,6	7,4
5	Macaristan	7,5	7,3
6	Fransa	7,2	7
7	İtalya	6,5	6,3
8	Romanya	6,2	6
9	İspanya	4	3,8
10	İran	3,8	3,7
11	Sudan	3,5	3,4
12	Azerbaycan	2,4	2,3
13	Pakistan	2,3	2,2
14	Kazakistan	2,1	2
15	Suriye	1,4	1,3
16	Irak	1,3	1,2
17	Yunanistan	1,3	1,2
18	Bulgaristan	1,2	1,1
19	Avusturya	1,2	1,1
20	Türkmenistan	1,1	1
	Diğerleri	8,4	~ 8,9
	Toplam	102,7	100

Kaynak: TÜİK

TÜRKİYE’NİN TÜRLER BAZINDA TOHUM İHRACATI
(2014-2015)

Başlıca İhraç Edilen Tohum Türleri 2014		Başlıca İhraç Edilen Tohum Türleri 2015	
Tür	USD (Milyon)	Tür	USD (Milyon)
1) Ayçiçeği	76.2	1) Ayçiçeği	48,8
2) Mısır	40.8	2) Mısır	30,7
3) Hıyar	4.7	3) Domates	3,8
4) Domates	4.4	4) Hıyar	3,2
5) Kavun, Karpuz	2.7	5) Pamuk	2,2
6) Pamuk	2.2	6) Biber	2
7) Patates	2.1	7) Kavun, Kapruz	2
8) Soğan	1.8	8) Soğan	1.9
9) Fasulye	1.4	9) Yemlik Pancar	1,7
10) Yonca	1.2	10) Diğer Yem Bitkileri	1

Tablolarda da görüldüğü üzere, Türkiye tohum ihracatında ana kalemler ayçiçeği ve mısır tohumluklarıdır. Bunların yanında, sebze tohumluklarının ihracatımızda ki payı gün geçtikçe artmaktadır.

Türkiye, 2015 yılında 24 farklı ülkeye, 10.7 bin ton Ayçiçeği tohumu ihraç etmiştir. Bu tohumların, önemli bir kısmı hibrit olup, Rusya Federasyonu ve Ukrayna başta olmak üzere, Macaristan, Romanya, Fransa, İspanya, Avusturya ile son yıllarda Kazakistan, Sudan’a ihracat yapılmaktadır.

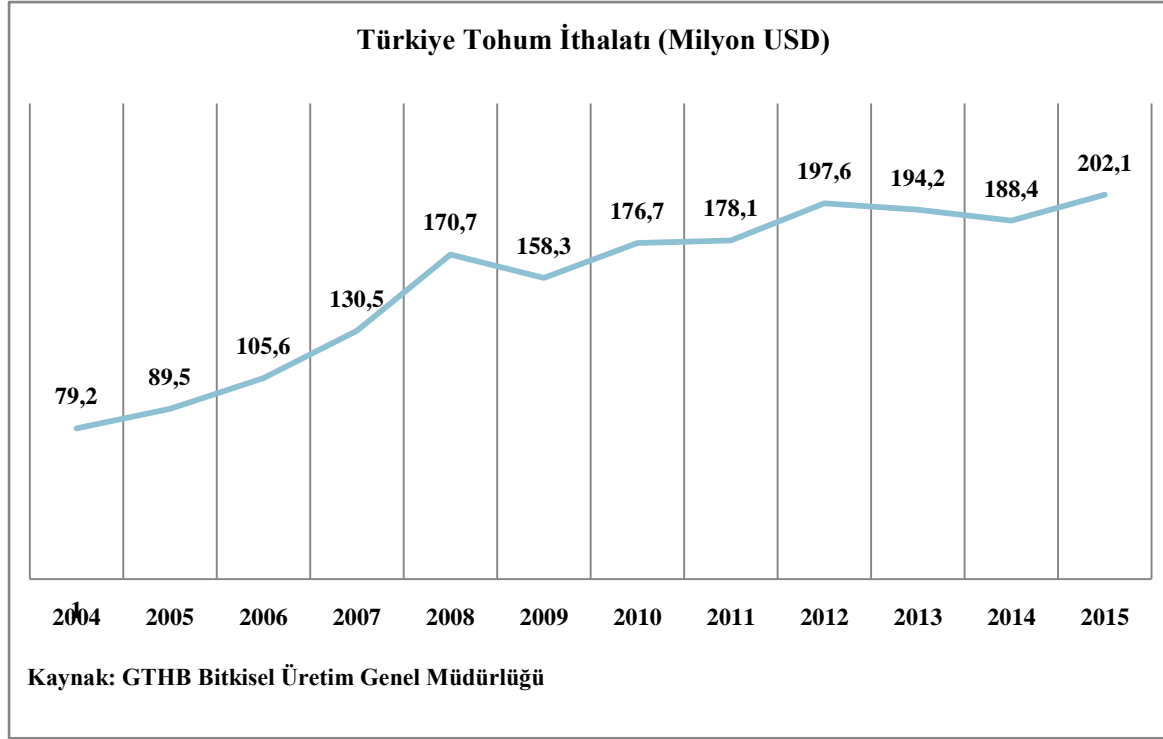
Kaynak: TÜİK

Hibrit mısır tohumlukları da (Tatlı mısır dahil) önemli ihraç ürünü olmakla beraber, 2015 yılında, 65 farklı ülkeye ihracatı gerçekleşmiştir. Geçtiğimiz yıl, 12 bin ton mısır tohumluğu ihraç eden Türkiye’nin; Almanya, Fransa, İtalya, İspanya, İran ve Pakistan başlıca ihraç pazarlarıdır.

Türkiye, sebze tohumu ihracatında ise; domates, hıyar, biber ile kavun-karpuz öne çıkan ürünlerdir. 2015 yılında, 35 farklı ülkeye, 748 kg domates tohumu ihraç eden Türkiye’nin, Hollanda başta olmak üzere, Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Orta Asya ülkeleri başlıca pazarlarıdır.

TÜRKİYE TOHUM İTHALATI

Türkiye tohum ithalatı, 2014 yılına oranla, 2015 yılı sonunda yaklaşık %7 artarak 200 milyon dolar seviyesini aşmıştır.

Türkiye, geçtiğimiz yıl 63 farklı ülkeden tohum ithalatı yapmıştır. (Serbest bölgeler hariç) Tohum ithalatın önemli bir kısmını sebze tohumlukları oluşturmaktadır. (2015 yılında toplam tohum ithalatının değer olarak %57'si) Sebze tohumlarında başlıca ithal edilen tür domatestir. 2015 yılında, 7.456 kg domates tohumluğu ithal edilmiştir.

Patates ve şeker pancarı tohumlukları, sebze tohumluklarının ardından, değer olarak en fazla ithal edilen diğer türlerdir. 2015 yılında, yaklaşık 38 bin ton (24 milyon USD) patates, 622 ton ise (13,9 milyon USD) şeker pancarı tohumluğu ithalatı olmuştur.

Türkiye tohum ithalatının, yaklaşık %50'si, 2015 yılında, 5 ülkeden gerçekleşmiştir. Bu ülkeler, sırasıyla; Fransa, Hollanda, Amerika Birleşik Devletleri, Peru ve Tayland'dır. Çin Halk Cumhuriyeti, Şili ve Avustralya tohum ithalatında son yıllarda ithalatın artışının gözlemlendiği diğer ülkelerdir.

**TÜRKİYE’NİN ÜLKELER BAZINDA TOHUM İTHALATI
(2015)**

#	Ülke	İthalat	
		USD (Milyon)	Pay (%)
1	Fransa	27,9	13.8
2	Hollanda	24,3	12
3	ABD	20,5	10.1
4	Peru	16,5	8.1
5	Tayland	14,2	7
6	Çin Halk Cum.	14,1	6.9
7	İtalya	12,4	6.1
8	İsrail	11,2	5.5
9	Danimarka	7,5	3.7
10	Şili	7,3	3.6
11	Belçika	6,3	3.1
12	Almanya	6,1	3
13	İspanya	5,5	2.7
14	Macaristan	4,8	2.3
15	Kenya	2,9	1.4
16	İngiltere	2,5	1.2
17	Guatemala	2,4	1.1
18	Hindistan	2,1	1
19	Meksika	1,7	0.8
20	Avustralya	1,7	0.8
	Diğer	13,2	~ 6,5
	Toplam	202,1	100

**BAŞLICA İTHAL EDİLEN TOHUM TÜRLERİ
2015**

TÜR	USD (Milyon)
1) Domates	55,4
2) Patates	24,1
3) Şeker Pancarı	13,9
4) Biber	12,4
5) Mısır	12,3
6) Hıyar	11,4
7) Kavun, Karpuz	9,2
8) Ayçiçeği	5,6
9) Yonca	4,6
10) Patlıcan	4,5

Kaynak:TÜİK

SEKTÖR TEMSİLCİLERİ TARAFINDAN DİLE GETİRİLEN SORUNLAR VE ÖNERİLER

1. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca, Döner Sermaye Ücretleri her yıl düzenli bir şekilde artırılmaktadır. Ülkemiz tarımı için stratejik bir girdi olan tohumluğun üretimine ve ithaline ilişkin iş ve işlemlerden alınan ve her yıl artarak devam eden ücretlerin fazlalığı tohumculukta maliyeti artırmaktadır. Sektöre yük getiren ve rahatsız eden bu ücret artışlarının, ülkemiz tohumculuğunun geliştirilmesi için daha düşük tutulması ve belirleme aşamasında sektör katılımının sağlanması,
2. TİGEM arazilerinin AR-GE çalışmaları, orijinal tohumluk üretimi ve izolasyon mesafesi gerektiren türlerin tohumluklarının üretimi amacıyla yönelik olarak, özel şartlarla ve daha düşük kira bedeli ile sektör kullanımına sunulması,
3. Bazı tohumlukların iç piyasadaki KDV oranları aynı gruptaki diğer bitkilerlerden farklıdır. KDV oranlarındaki türlere göre olan bu farklılıkların giderilmesi ve halihazırda %1 olarak uygulanmakta olan türlerle birliktelik sağlamak için, tüm türlerde KDV oranlarının %1 olarak uygulanması,
4. Ülkemizde halihazırda stratejik öneme sahip türlerde destekler yapılmaktadır. Ancak, ihtiyaç halinde, farklı türlerin de stratejik özellikleri itibarıyla, Tohumluk Üretim ve kullanım destekleri kapsamına alınması (Örnek: Buğday üretim alanlarının son yıllarda 2 Milyon Hektar civarında azalmasına rağmen, Buğday konusunda verilen desteklerle sertifikalı tohumluk üretimi ve kullanımı artmıştır. Buna bağlı olarak alanların daralmasına karşılık ürün miktarı aynı kalmış, hatta artış göstermiştir.)
5. Uygulamalarda karşılaşılan sorunlar çerçevesinde, bitki gruplarına göre kayıt yönetmeliğinin güncellenmesi,
6. Çeşit Kayıt Sistemi gereği yurt dışından TTSM'nin yurt dışındaki eşdeğeri kuruluşlardan belgeler talep edilmektedir. Bu belgelerin TTSM tarafından elektronik ortamda kabul edilmesi ile ilgili gerekli düzenlemenin yapılması (Örnek: İtalya FYD Test raporları ve Çeşit Özellik Belgelerini sadece elektronik ortamda göndermektedir)
7. Bitki gruplarına göre hazırlanmış olan Sertifikasyon ve Pazarlama yönetmeliklerinin, uygulamada karşılaşılan sorunlar çerçevesinde güncellenmesi,
8. ISTA kurallarına göre analiz yapan Özel Sektör Yetkilendirilmiş Sertifikasyon Laboratuvar denetimlerinin, ISTA'nın akredite laboratuvar denetimlerinde uyguladığı denetim süreleri ile uyumlaştırılması,

9. TAGEM tarafından geliştirilen Hat ve Yarıyol Materyallerinin, sektör kullanımına sunulmasındaki şartların ve bedellerin belirlenmesinde sektör lehine yapıcı ve teşvik edici bir yol izlenmesi,
10. Sektör, Çeşit Islahı ve Tohum Teknolojileri AR-GE Çalışmaları konusunda isteklidir. Özel sektör AR-GE faaliyetlerinin özendirilmesi amacıyla, Tohumculuk AR-GE desteklerinde Proje Hazırlama, uygulama ve bilgiye ulaşım gibi konularda pozitif bir ayrımcılığa gidilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması,
11. Tohum çeşit geliştirme /ARGE çalışmalarında sektörünün kendine özgü bir uygulama yönetmeliği ile desteklenmesi,
12. Tohumluk ithalatında, Zirai karantina kapsamındaki ulusal ve uluslararası mevzuatın uygulanmasında, sektörün önünü açacak güncellenmelerin yapılması,
13. Kayıt dışı tohumluk üretiminin ve pazarlanmasındaki piyasa denetimi etkinliğinin artırılması, bu etkinlik arttırılırken, ilgili Alt Birliklerden delillere dayalı olarak yapılacak ihbarların derhal dikkate alınmasını sağlayıcı yasal değişikliğin, açık hükümlerle, ilgili mevzuata derc edilmesi,
14. Patates sertifikasyonu konusunda TSÜAB tarafından kurulacak olan şirkete yapılacak yetki devri görüşmelerine paralel olarak, ihtiyaca göre revizyonu TSÜAB şirketi tarafından yapılmak üzere, laboratuvar, idari bina ve soğuk hava deposuna uygun Bakanlığımızın mevcut binalarından birinin adı geçen şirkete tahsis edilmesi,
15. Tohumculuk İşletmelerinin “Sanayi İşletmesi” sayılması;
Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği (TSÜAB) üyesi şirketlerimiz 6948 sayılı kanun kapsamında “Sanayi İşletmesi” olarak değerlendirilmemekte ve başvurmaları halinde kendilerine “**Sanayi Sicil Belgesi**” verilmemektedir.

Ancak, Tohumluk Üretimi çok sayıda ardışık faaliyetten oluşan aşamalı bir süreçtir. Bu süreç ana hatları itibarıyla; *a) yeni bitki çeşitlerinin geliştirilmesi (Islah), b) ham (işlenmemiş) tohumlukların sözleşmeli çiftçi tarlalarında yetiştirilmesi, c) ham tohumlukların – tohumluk işleme hattı boyunca, fabrika ortamında ve sanayi yöntemleri kullanılarak temizlenmesi, boylandırılması, ilaçlanması ve/veya kaplanması, ambalajlanması, depolaması ile d) dağıtım ve pazarlama* aşamalarından oluşur.

Tarladan hasat edilen ve günlük dilde “tohum”, “ürün” ya da “mahsul” olarak da adlandırılan –dane, çiğit, çekirdek, baş, yumru vb şeklindeki- materyal henüz “Tohumluk” değildir. Bu materyal tohumculuk şirketleri bünyesinde kurulmuş olan bir fabrika ya da işletme tesisi bünyesinde, işleme hattı boyunca sıralı muamelelere tabi tutulmak suretiyle teknik, yasal ve ticari anlamda “TOHURLUK” niteliğine kavuşturulur.

Bu sebeple, belirli yöntem ve prosedürleri gerçekleştirmek suretiyle, fabrika ve tesislerde ham tohumluğa uygulanan işlemlerin (Sanayi İşleri), bu iş ve işlemleri yerine getirmek suretiyle modern anlamda tohumluk üretimi yapan tohumculuk işletmelerinin “Sanayi İşletmesi” sayılması gerekmektedir.

Tohumculuk şirketlerinin -bilhassa küçük ölçekli şirketlerde- en önemli handikaplarından birisi sermaye yetersizliğidir. Bu şirketlerin “Sanayi İşletmesi” olarak kabul edilmesi ile, halihazırda uygulanmakta olan desteklerle birlikte “Sanayi” kavramı kapsamındaki desteklerden de yararlanmaları suretiyle, üretim kapasiteleri artacaktır. Böylece; doğrudan sertifikalı tohumluk ihtiyacının karşılanmasında, dolaylı olarak da kaliteli üretim ve pazar imkânları ile ülke ekonomisine fayda sağlanmış olacaktır.

22.04.2016

TSÜAB